

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. VI. Aliquæ difficultates expeditæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

teram è suo loco vt in ipsum succedat, & sic per pugnam omnium partium similibus inter se, quod videtur omnino repugnare.

Secundò respondeo, si fortè hoc diuinitus non repugnet, non propterea debere concedi calis de facto: non enim omnia quæ non videntur repugnare diuinitus, concedenda sunt de facto creaturis, præsertim quando & nulla est ratio quæ de facto cogat ad id ponendum, & res per se est valdè difficilis; motus autem cæli saluantur perfectissimè, si vel à Deo vel ab Angelis fiant, de quo statim. Aduerte tamen hîc, etiam si motus hî non sint cælo debiti, non tamen esse illis contrarios; vbiq; enim habet cælum locum sibi debitum, siue hæc pars sit hîc, siue ibi.

Tertiò potest hîc dubitari, quæ sit causa efficiens motuum. Dico, naturaliter loquendo, hî motus possunt fieri à Deo. Patet, quia nihil apparet in eis, quod petat specialiter causam aliam creatam magis particularem: nam Angelus, licet naturâ suâ possit id facere, non tamen hoc illi debetur; & cæli tam connaturaliter existerent & moueri possent, licet non fuissent producti Angeli, quam iam de facto.

Secundò dico, etiam possunt fieri naturaliter ab Angelo. Patet, quia nihil est quod videatur superare capacitatem Angeli in his moribus.

Tertiò dico, à quo de facto moueantur, an à Deo solo, an etiam ab Angelo dubium est, quia ex his, quæ videmus, aut ex naturali ratione nihil potest certi inferri. Quidam recentiores indignum putant Deo summo Principe, his motibus per se immediatè vacare; sicut esset indignum Imperatore, immediatè per se attendere culinar, &c. Hæc tamen ratio non debuisset ab vilo Catholico approbari: eâ enim probarunt hæretici, Deum non scire omnia particularia, quot scilicet culices nascantur, &c. Item hoc argumento potius videtur probari sententia Durandi, aientis, Deum immediatè neque vt causam primam concurrere ad actiones creature: si enim Deus immediatè per se concurrat, quod id faciat, totaliter vel partialiter per accidens se habet; sicut Imperator tam est indignum, si fortè non magis immediatè simul cum coquâ cibos condire, aut cum famulo solibus ignem accendere, quam si solus hæc faceret. Hæc, inquam, exempla non debent vniquam afferri ad excludendam Dei causalitatem, quia vel nimium probant, vel nihil.

Propter auctoritatem ergo communem (videntur enim omnes Theologi & etiam Patres id semper supponere, cælos ab Angelis seu Intelligentijs moueri, quâ de re videantur Conimbricenses 2. de Cælo, cap. 5. quæst. 5.) dicendum est, immediatè Deum vt causam primam hos motus causare, eo vti etiam concursu Angelorum: id enim potest fieri naturalissimè, neque vlla est in tali modo concurrendi indecentia, aut repugnantia; aliunde verò ita videntur omnes sentire, vt dixi: probabilius ergo dicitur, ita de facto fieri.

Quartò dubitari potest, an cessante motu cæli, cessarent motus sublunares. Conimbricenses hîc apud Hurtadum Disput. 2. s. 53. referunt aliquos Thomistas affirmantes, sed eos bene ibi reijciunt ijdem: nam motus cæli solum potest esse conditio, vt cæli accedat ad hanc potius quam ad illam partem, & consequenter vt successiuè in omnes melius influant: at etiam si non mouerentur, cur

non possent in omnes illas creaturas, ad quas extenditur cælorum capacitas, influere? Certè eò melius, quò diutius illi essent applicatæ, dicerem meritò id fieri posse.

Secundò idem ego probo: nam licet multi & magni sint cælorum influxus in inferiora hæc, non tamen ita, vt putandum sit, nihil planè posse fieri sine illis. Quis enim sibi persuaderebit (quod & alibi dixi) lapidem corruptum iri in momento, si cæli destruerentur, aut ignem tunc non calefacturum, nec niuem in frigidaturam? Cessarent ergo multæ actiones, non tamen omnes. Et hoc modo potest explicari Aristotelis, dum dicit, gubernationem mundi pendere à rerum inferiorum coniunctione cum motibus cæli.

SECTIO VI.

Aliquæ difficultates expeditæ.

PRIMA est, quid influant corpora cælestia in inferiora. Respondeo, rem hanc esse valdè incertam. Influunt quidem in corpora humana; constat enim, in mutationibus Lunæ homines infirmos peius valere: passim etiâ deprehenduntur à Medicis & Astrologis similes influentiæ. In voluntatem hominis non influunt immediatè; est enim potentia spiritalis, quæ talibus mutationibus non immutatur: mediatè verò, quatenus humores vitales hominis, valdè etiam animum mutant, possunt influere. Ex astris possunt aliquando prædici morbi, & mors: at actus liberi non possunt, quia positus omnibus prærequisitis ad operandum, possunt hî actus non esse; ergo & positus omnibus constellationibus, etiam si hæc essent prærequisitæ, quod tamen falsum est. Vnde euentus aut morbi, qui pendunt ex actibus liberis, v. g. ex eo quod annuum inuitanti ad conuiuium, vel ad campum, vbi postea occurrit aliquod graue periculum, nullo modo potest prædici, non solum certò, sed nec quidem probabiliter; quia amicitia v. g. quam ego hîc cum aliquo habeo, pendit à meo huc aduentu ex voluntate Superiorum, quæ non potuit ex astris vilo modo præuideri, nec quidem probabiliter. Idem quoad bellum, quia hoc pendet sæpè ex vnâ solius hominis liberâ voluntate vel se vindicandi, vel augendi suum imperium. Vnde meritò sancti Patres contra Astrologos, qui hæc futura libera certò prædicere se putant, grauiter inuehuntur.

Secunda difficultas est de luce cæli, quæ & qualis sit, ac quibus conueniat. Cælum empyreum esse lucidissimum, velo tamen opaco, quâ parte nos respicit, obiectum, communiter putatur. Ego in hac re dico, sicut non potest bene probari, ita nec reici: qui enim diceret ipsam cælum esse opacum, in solâ autem superficie versus Beatos habere lucem splendidissimam, quomodo reiceretur? Alios verò cælos esse diaphanos, stellæ, quæ supra illos videntur, ostendant. An Planete habeant à se aliquam lucem, planè dubium. Probabile est, habere: quia si vera est sententia, docens, etiam in meridie videri ex profundis puteis stellæ, cum ipsæ sint supra Solem, & tunc à Sole non respiciantur nec illuminentur (suppono enim Solem esse opacum à tergo, vt possit ad nos melius lucem mittere) necessarium est, vt illa lux stellarum sit independens à Sole. Lunam etiam habere

habere aliquam lucem, probatur communiter, eò quòd etiam in eclipsi habeat lucem. Sed facile posset quis dicere, eam habere ab aëre vicino, illuminato à Sole; sicut apud nos non sola corpora, quæ rectà aspiciunt Solem, sed etiam collateralia illuminantur, licet non tam intense. Nihilominùs probabiliter etiam illi conceditur sua lux, sicut aliis stellis vel Planetis.

69 Lucem esse quid reale, ipsis oculis videtur ostendi. Eam esse accedens, non probo inde cum nonnullis, quia sensus non percipiunt nisi accidentia: qui enim diceret esse substantiam, negaret eo ipso illud principium; quod non potest probari, nisi supponendo priùs, omnia, quæ sensus percipiunt, esse accidentia. Melius ergo probatur, quia nullum planè fundamentum est, ad dicendum eam esse substantiam, magis quàm de calore aut frigore: eo enim modo crystallus amittit & recuperat lucem sine substantiali mutatione, quo amittit & recuperat lucem. Nec facile concipi potest forma aliqua substantialis, quæ sine vllà dispositione præviâ in omnia ferè corpora, saltem in primâ superficie, recipiatur. In nostris principis potest reddi ratio, eò quòd lux non sit primum principium eorum quæ sunt v. g. in crystallo. Nam non esse corpus distinctum, patet, quia aliàs corpus penetraretur cum corpore, quod repugnat: lux enim multa corpora penetrat omnino, v. g. crystallum, aquam, &c. alia verò saltem in superficie.

70 Vbi aduertas velim, aliquos ex componentibus continuum solis infinitis partibus, ac negantibus superficies indiuisibiles; in præsentia tamen admittere, in ordine ad lucem, superficiem indiuisibilem, & dicere, eam lucem penetrari cum eâ superficie, non cum aliis partibus. Vnde euidenter infertur, Primò, illam superficiem esse in diuerso loco ab his partibus, & consequenter indiuisibile additum parti facere maius. Secundò infertur, non esse idem tangere rem indiuisibilem, & esse penetratam cum illâ: nam mea manus tangit primam superficiem muri, & tamen non penetratur cum illâ, sicut penetratur lux residens in eadem superficie; vnde tandem infertur, non, quia vnum indiuisibile tangat alterum, aut sit iuxta illud localiter, ideò sequi, penetrari debere cum illo, vt hi obiciunt. Sed hæc fustis suo loco perstrinxi; sufficiat ea hic insinuassee.

71 Tandem, eam esse eiusdem speciei cum luce ignis, videtur probari ex vtriusque similitudine.

Dicēs: Lux Solis extinguit candelam, ergo est diuersa. Respondeo, hoc argumentum nimium probare: nam licet diuersitas vtriusque lucis vtrumque posset defendi, contrarietas tamen illarum inter se omni caret probabilitate. Igitur respondeo, vt alibi etiam docui, eam experientiam non semper esse certam; quando autem contingit, fortè prouenit ex eo, quòd vehemens calor Solis solet aërem mouere: & paræ valdè candelæ, in quibus tantum ea experientia locum haber, extinguuntur statim ad quemcumque motum leuem.

Alia, quæ de meteoris, Cometis, fluxu & refluxu maris possent disputari, prudens omitto; sunt enim res valdè dubiæ, & quarum causæ penitus

ignorantur, nec nisi reducendo ad illorum occultas qualitates, aut influxus secretos, & consequenter semper diuinando, dici aliquid potest. Videantur Patres Conimbricenses, qui rem hanc curiosam magis, quàm vtilem, curiosè valdè & eruditè tractant in speciali de illâ tractatu. Quòd si tam facile esset, aliquid solidi dicere, quàm multas eorum rationes & explicationes ibi allatas efficaciter refutare, libenter materiam hanc aggrederer, sed quia primum non spero, omitto & secundum.

Cometæ dicuntur fieri ex exhalationibus crassis accensis: dicuntur prædicere magnos ventos, propter copiam exhalationum. Sed quis putet, exhalationes, quæ sunt in vno exiguo Cometa, sufficere ad implendam totam Europam ventis, aut medium orbem per multos menses?

Dicēs: Quando illæ exhalationes in Cometam rediguntur, est signum etiam esse alias multas. Sed contrà, quia neque hoc infertur: illæ enim quæ constituunt Cometam, eodem modo illum constituerent, etiam si aliæ diuersæ exhalationes non essent.

Venti ex iisdem vaporibus fieri dicuntur: putant autem multi, ventos non esse aërem commotum. Ego distinguerem: si enim dicatur, totum ventum esse quid ab aëre distinctum, dicitur res improbabilis; cum enim ventus flans per multa miliaria omnia occupet, quòd potuit abire aërotus qui antea ibi erat: non video vbi inuenisset locum. Deinde flabello, manu, &c. excitatur ventus sine vllis vaporibus, cur ergo aër non poterit etiam aliquâ impulsuâ qualitate agitari in ventum? Deinde in vento Aquilonari purissimo & frigidissimo, quis sibi persuaderebit nihil aliud esse, quàm puros vapores? Certè ego non facile inducar vt id credam. Si verò dicatur, frequenter etiam misceri vapores, & multos, est probabilis doctrina. Quæ autem sit causa mouens ventos, & vbi incipiant, est planè occultum.

Estus maris Lunæ tribuitur: sed cum crescente Lunâ sit fluxus & refluxus, eodem die quater, & eodem modo illâ decrecente, quis poterit sibi persuadere, eos ab illâ prouenire? Imò ita fuit illi fluxus, vt simul ascendat & descendat aqua: sed quando crescit, noui fluctus tantillum altius ascendunt, secundus supra primum, & tertius supra secundum. Quis autem in Lunâ eam virtutem agnosceret, vt iam propellat aquam ad ripam, statim retrahat, rursus propellat, & semper paulò amplius quàm primâ vice? Certè tam constantis varietas, & varia constantia motuum eidem Lunæ insensibili tribuere vix est credibile. Adde, illam fortè esse multò minorem Oceano, & summè ab illo distantem, & præsertim quando est apud Antipodas; quomodo ergo tam vehementes habeat vires vt id efficiat? Tandem, mare Mediterraneum vix habet tales fluxus; quomodo ergo Luna tam prudenter distinguit inter hæc duo maria coniuncta, & scit vbi sit frenum, vt non extendat vltra suam iurisdictionem? His similia de aliis meteoris dicuntur passim, quæ non patiuntur se ad Lydium lapidem examinari, quæ quia, vt dixi, planè incerta, consultò prætermitto.